

**VILNIAUS UNIVERSITETAS
MEDICINOS FAKULTETAS**

Baigiamasis darbas

Pagimdžiusių moterų žinios apie nėštumo ir žindymo metu vartojamus medikamentus

Knowledge of Postpartum Women about Medications Used During Pregnancy and Breastfeeding

Studentė, grupė: **Beatričė Gancevičiūtė** VI kursas, 3 gr.

Katedra/ Klinika kurioje ruošiamas ir ginamas darbas **Klinikinės medicinos instituto
Akušerijos ir ginekologijos klinika**

Darbo vadovas

Prof. dr. Diana Ramašauskaitė
(pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavardė)

Konsultantas (jei yra)

_____
(pareigos, vardas, pavardė)

Katedros arba Klinikos vadovas

Prof. dr. Diana Ramašauskaitė
(pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavardė)

2023-05-19

Studento elektroninio pašto adresas: beatrice.ganceviciute@mf.stud.vu.lt

TURINYS

SANTRAUKA.....	3
SUMMARY.....	4
ĮVADAS	5
LITERATŪROS APŽVALGA.....	6
1. Vaistų vartojimo paplitimas ir pagrindinės indikacijos nėštumo metu.....	6
2. Vaistų vartojimo paplitimas ir pagrindinės indikacijos žindymo metu	7
3. Moterų įsitikinimai ir žinių trūkumas apie vaistų vartojimą nėštumo ir žindymo metu.....	7
4. Informacijos šaltiniai apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu.....	9
TIRIAMIEJI IR METODAI	10
REZULTATAI.....	11
1. Sociodemografiniai duomenys.....	11
2. Ligos ir medikamentų vartojimas	12
3. Informacijos šaltiniai apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu.....	14
4. Žinios apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu.....	16
APTARIMAS	20
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI.....	22
LITERATŪROS SĄRAŠAS	23
PRIEDAS	25

SANTRAUKA

Moterys nėštumo ir žindymo metu neretai turi poreikį vartoti vaistus nuo įvairių simptomų ir būklių. Nėštumo ir laktacijos laikotarpiu moterys dažnai pervertina vaistų vartojimo riziką ir tai gali turėti įtakos medikamentinio gydymo režimo laikymuisi šiuo laikotarpiu, todėl sveikatos specialistams konsultuojant nėščias ar žindančias moteris svarbu suprasti jų žinias ir įsitikinimus apie vaistų vartojimą.

Pagrindinis šio tyrimo tikslas – įvertinti pagimdžiusių moterų žinias apie nėštumo ir žindymo metu vartojamus medikamentus.

2023 metais buvo atliktas pjūvinis analitinis tyrimas – vykdyta internetinė anoniminė anketinė pagimdžiusių moterų apklausa. Dalyvauti tyrime buvo kviečiamos moterys, kurios gimdė ne anksčiau nei prieš 2 metus ir anketos pildymo metu žindo arba žindė ne mažiau nei 3 mėnesius. Siekiant įvertinti pagimdžiusių moterų žinias apie nėštumo ir žindymo metu vartojamus medikamentus, buvo naudojama originali anketa, sudaryta iš 30 klausimų. Iš viso tyrime dalyvavo 303 moterys.

Remiantis gautais tyrimo rezultatais, 64.0 proc. respondenčių mano, kad nėštumo metu reikėtų vengti bet kokių medikamentų vartojimo, tuo tarpu tik 22.4 proc. tyrimo dalyvių mano, jog vaistų vartojimas žindymo metu paprastai yra draudžiamas. Didžioji dalis moterų kilus klausimų dėl vaistų vartojimo kreiptųsi į gydytoją (77.6 proc., n=235). Antras pagal svarbumą moterų nurodytas informacijos šaltinis apie vaistus šiuo laikotarpiu yra internetas.

Nėštumo ir žindymo metu tarp tyrime dalyvavusių moterų labiausiai paplitęs papildų vartojimas. Tyrime dalyvavusių pagimdžiusių moterų žiniuose yra spragų dėl medikamentų vartojimo nėštumo ir žindymo metu, nors jos vertina savo žinias sąlyginai gerai. Pagrindinę informaciją apie medikamentų vartojimą nėštumo ir laktacijos metu moterys gauna iš gydytojų.

Raktažodžiai: žindymas, vaistai, žinios, laktacija, medikamentai, nėštumas.

SUMMARY

Women often need to take medication for various symptoms and conditions during pregnancy and breastfeeding. During pregnancy and lactation, women tend to overestimate the risks of medication use and this can affect adherence to pharmacologic therapy during this period, so it is important for health professionals to understand women's knowledge and beliefs about medication use when counseling pregnant or lactating women.

This study aimed to assess the knowledge of postpartum women about medications used during pregnancy and breastfeeding.

A cross-sectional analytical study was conducted in 2023. Women who gave birth no earlier than 2 years ago and were breastfeeding at the time of participating in this study or had been breastfeeding for at least 3 months were invited to complete an anonymous online questionnaire. An original questionnaire consisting of 30 questions was used to assess the knowledge of postpartum women about medications used during pregnancy and breastfeeding. In total, 303 women participated in the study.

As indicated by the outcomes of the research 64.0% of respondents believe that the use of any medication should be avoided during pregnancy, while only 22.4% percent of the women believe that they should avoid the use of medication during breastfeeding. The majority of women would consult a doctor if they had questions about the use of medication (77.6%, n=235). The second most important women's information source about medicines during this period is internet.

Most of the women who participated in the study took supplements during pregnancy and breastfeeding. There are gaps in the knowledge of postpartum women who participated in the study regarding the use of medications during pregnancy and breastfeeding, although they rate their knowledge as relatively good. Women name physicians as the most significant information source about medication use during pregnancy and lactation.

Keywords: breastfeeding, drugs, knowledge, lactation, medication, pregnancy.

IVADAS

Nėštumo ir žindymo metu moterys neretai turi poreikį vartoti vaistus nuo įvairių simptomų ir būklių, net jei neserga lėtinėmis ligomis (1). Ši tema aktuali, nes mokslinėje literatūroje stebimas augantis vaistų vartojimo paplitimas nėštumo ir žindymo metu ir tai galima būtų sieti su padidėjusiu vidutiniu gimdyvių amžiumi (2). Remiantis daugelio tarptautinių tyrimų duomenimis, moterys pervertina nereceptinių ir receptinių vaistų vartojimo riziką nėštumo metu ir tai gali turėti įtakos, ar moteris bus linkusi laikytis medikamentinio gydymo režimo šiuo laikotarpiu (1,3). Pabrėžtina, kad kai kurių motinos būklių atveju medikamentinis gydymas yra reikalingas net tik pačios motinos sveikatai, bet ir apsaugoti vaisių nuo su motinos liga susijusių komplikacijų rizikos (3). Taigi, gydytojui konsultuojant nėščias ar žindančias moteris svarbu suprasti jų žinias ir įsitikinimus apie vaistų vartojimą ir jų riziką, taip pat galimą nerimą ir kitas kliūtis, kad būtų užtikrintas tinkamas gydymo režimo laikymasis (1,3).

Motinos apsisprendimą dėl vaistų vartojimo nėštumo ir laktacijos metu apsunkina tai, kad ji turi įvertinti riziką ir naudą tiek jos pačios, tiek ir savo vaiko sveikatai (4). Neretai moterys farmakologinį gydymą laiko kliūtimi žindymui – vaistų poreikis laktacijos laikotarpiu gali turėti įtakos žindymo trukmei ar netgi sąlygoti moters apsisprendimą ne pradėti žindymo (4–6). Perdėtas ar klaidingas vaistų sukeliama rizikos suvokimas dažnai susijęs su tuo, kad moterims trūksta žinių apie vaistų suderinamumą su žindymu ir jų saugumą nėštumo metu (3). Neišspręsta problema tebėra tai, kad nėščios ir žindančios moterys bei jų vaikai laikomi pažeidžiamomis grupėmis, todėl nėštumo ir žindymo laikotarpiu daugelio vaistų saugumas nėra pakankamai ištirtas arba vaistų tyrimai yra labai riboti (2,5,7).

Kitas svarbus klausimas – moterų pasirenkami informacijos šaltiniai apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu. Tai yra aktuali tema, nes moterų žinios ir sprendimų priėmimas dėl vaistų vartojimo nėštumo ir žindymo laikotarpiu priklauso nuo pasirinktų informacijos šaltinių patikimumo ir mokslinio pagrįstumo (5).

Darbo tikslas: Įvertinti pagimdžiusių moterų žinias apie nėštumo ir žindymo metu vartojamus medikamentus.

Uždaviniai

1. Nustatyti vaistų ir papildų vartojimo paplitimą nėštumo ir žindymo metu.
2. Įvertinti moterų žinias apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu.
3. Išsiaiškinti, kokie yra pagrindiniai moterų informacijos šaltiniai apie medikamentų vartojimą nėštumo ir laktacijos metu.

LITERATŪROS APŽVALGA

1. Vaistų vartojimo paplitimas ir pagrindinės indikacijos nėštumo metu

Daugelis besilaukiančių moterų vartoja vaistus nėštumo metu, tačiau ši tema išlieka prieštaringa dėl galimo poveikio motinai bei vaisiui. Nėštumas yra unikali fiziologinė būklė, kurios metu dėl organizme vykstančių pokyčių kinta vaistų farmakokinetika, todėl svarbu įvertinti vaistų vartojimą ir pasverti naudą bei riziką (8). Atlikta nemažai mokslinių tyrimų siekiant išsiaiškinti, kokia dalis besilaukiančių moterų vartoja vaistus nėštumo metu, tačiau dauguma tyrimų buvo atlikta nacionaliniu mastu ir dėl skirtingų tyrimų metodų bei respondentų imčių sunku nustatyti tikslų vaistų vartojimo paplitimą tarp nėščių moterų. Remiantis Europoje atliktais tyrimais, medikamentų vartojimo paplitimas nėštumo metu svyruoja nuo 26 iki 93 proc., bet didžioji dalis autorių sutaria, kad vaistus nėštumo metu tenka vartoti daugiau nei 80 proc. besilaukiančių moterų visame pasaulyje (9,10). JAV tyrimų duomenimis, beveik 90 proc. nėščių moterų vartoja receptinius arba nereceptinius vaistus (9).

Nėštumo metu vartojami vaistai gali būti skiriami gydyti motinos lėtinėms ligoms, pasireiškusioms dar iki nėštumo, su nėštumu susijusiems simptomams (pavyzdžiui, pykinimui ar vėmimui) ar su nėštumu susijusioms komplikacijoms gydyti (8). *Lupattelli et al.* atliko plataus masto tarptautinį tyrimą, kuriame dalyvavo nėščiosios iš viso pasaulio, įskaitant Europos, Šiaurės ir Pietų Amerikos šalis bei Australiją (iš viso 18 šalių). Buvo tiriamas vaistų vartojimo paplitimas nėštumo laikotarpiu. Šio tyrimo metu nustatyta, kad didžiojoje dalyje šalių virš 69 proc. nėščių moterų vartoja vaistus dėl ūmių/trumpalaikių ligų, vaistų vartojimas nuo lėtinių/ilgalaikių sutrikimų svyruoja nuo 11 iki 32 proc. nėščiųjų ir daugelyje regionų virš 57 proc. moterų vartoja nereceptinius vaistus nėštumo metu (9). Remiantis šio tyrimo rezultatais, pagrindinės ūmios/trumpalaikės indikacijos vartoti vaistus buvo galvos skausmas ir kiti skausmai, rėmuo, pykinimas ir šlapimo takų infekcijos. Tuo tarpu hipotirozė, bronchinė astma, alergijos ir depresija buvo pagrindinės lėtinio/ilgalaikio vaistų vartojimo indikacijos (9). Taigi, pagrindinės nėščiųjų vartojamų vaistų grupės yra analgetikai, antibiotikai, virškinimo trakto medikamentai, įskaitant antiemetikus, antidepresantai ir vaistai nuo skydliaukės ligų (1,11).

Be anksčiau minėtų medikamentų, svarbu paminėti ir papildų vartojimą, kuris yra dažnas nėštumo metu. Daugelis atliktų tyrimų parodė, kad labai didelė dalis moterų vartoja papildus nėštumo metu. Iš atliktų tyrimų žinoma, jog įvairius papildus vartoja iki 94-98 proc. nėščių moterų. Dažniausiai vartojami papildai nėštumo metu yra folio rūgštis, vitaminai, geležis ir žuvų taukai (11–14). Lietuvoje virš 80 proc. nėščiųjų vartoja papildus, dažniausiai – multivitaminus ir folio rūgštį (12).

Taip pat pastebima, kad paskutinius kelis dešimtmečius vaistų vartojimas nėštumo metu yra padidėjęs ir tai galima sieti su vyresniu gimdyvių amžiumi (1). Lietuvoje 2005-2021 metais gimdančių moterų amžiaus vidurkis kito nuo 27,5 metų iki 30,3 metų (15,16). Taigi, stebima tendencija, kad vis daugiau moterų pastoja vyresniame amžiuje, dėl to jos dažniau turi lėtinių gretutinių ligų, tokių kaip cukrinis diabetas, hipertenzija, astma, depresija. Be to, besilaukiant vyresniame amžiuje padidėja akušerinių komplikacijų rizika – dažniau pasireiškia preeklampsija, gestacinis diabetas, su nėštumu susijęs pykinimas ir vėmimas, cholestazė ir kitos komplikacijos. Tiek lėtinių ligų atveju, tiek esant akušerinėms komplikacijoms, nėščiosioms gali būti reikalingas medikamentinis gydymas (10,17). Didėjančią vaistų vartojimo tendenciją iliustruoja ryškus antidepresantų vartojimo padidėjimas tarp nėščių moterų. Prieš 40 metų antidepresantus vartojo mažiau nei 1 proc. nėščiųjų, o šiuo metu stebima, kad psichotropiniai vaistai skiriami beveik 10 proc. nėščių moterų, iš kurių dažniausiai vartojami antidepresantai. Taip pat stebimas stipriai išaugęs antihipertenzinių ir lipidų kiekį mažinančių vaistų (statinų) vartojimas nėštumo metu (10).

2. Vaistų vartojimo paplitimas ir pagrindinės indikacijos žindymo metu

Apsisprendimas dėl vaistų vartojimo žindymo laikotarpiu taip pat yra aktuali tema, nes daugeliui moterų sunku priimti optimalius sprendimus dėl prieštaringų informacijos šaltinių. Pogimdyminiu laikotarpiu daugelis moterų susiduria su ūminėmis ir lėtinėmis sveikatos problemomis, tokiomis kaip kosulys/peršalimas, infekcijos, virškinimo sutrikimai, mastitas, galvos, nugaros skausmai, migrena, hipertenzija, depresija. Šių ligų ir būklių atveju dažnai reikalingas medikamentinis gydymas. Remiantis *Saha et al.* atlikta sisteminė literatūros apžvalga apie pagimdžiusių moterų vaistų vartojimą žindymo laikotarpiu, dauguma atitinkamų tyrimų rodo, kad daugiau nei 50 proc. moterų reikalingi medikamentai pogimdyminiu laikotarpiu. Be to, tyrimai parodė, kad vaistų vartojimo mastas moterims po gimdymo gali būti dar didesnis ir siekti iki 100 proc., jei būtų įtraukiami vitaminai ir mineralinės medžiagos (7). Dažniausiai žindančių moterų vartojami vaistai yra analgetikai, antipiretikai, antibiotikai, taip pat dažnas vitaminų, mineralinių medžiagų ir geležies papildų vartojimas (6,7,17). Žindymo laikotarpiu taip pat vartojami vaistai nuo lėtinių ligų, tokių kaip hipertenzija, skydliaukės ligos, depresija, bronchinė astma, diabetas ir epilepsija, tačiau trūksta duomenų, koks yra tikslus šių medikamentų vartojimo paplitimas tarp žindančių moterų (7).

3. Moterų įsitikinimai ir žinių trūkumas apie vaistų vartojimą nėštumo ir žindymo metu

Moterų žinias ir apsisprendimą dėl vaistų vartojimo nėštumo ir žindymo metu lemia jų asmeninis suvokimas, baimės bei įsitikinimai, kurie ne visada būna pagrįsti (3,18). Moterys neretai bijo galimo vaistų teratogeniškumo ar nepageidaujamo poveikio vaisiui ir dėl to yra linkusios vengti medikamentų vartojimo

nėštumo metu (2,3). Daugeliu atvejų moterys pervertina tiek receptinių, tiek nereceptinių vaistų riziką vaisiui ir dėl to atsisako medikamentinio gydymo, reikalingo jų ūmioms ar lėtinėms būklėms gydyti (2,3). Taip pat didelė dalis nėščiųjų pabrėžia, kad joms trūksta informacijos apie vaistų vartojimo saugumą nėštumo metu ir tai joms sukelia baimę (2,3).

Tyrimuose stebima, kad moterų požiūris į vaistų vartojimą nėštumo metu pasikeičia ir jos linkusios vengti medikamentų ir vartoti vaistus rečiau nei laikotarpiu iki nėštumo (1). Esant poreikiui vartoti vaistus, nėščiosioms kelia nerimą vaisiaus apsigimimų, intrauterinio augimo sulėtėjimo ar neurologinio pakenkimo rizika (1).

Skirtingi moterų įsitikinimai apie vaistų sukeliama riziką vaisiui, rodo galimą žinių apie vaistų tinkamumą nėštumo metu trūkumą (3). Mokslinėje literatūroje randama duomenų, jog nemaža dalis moterų sąmoningai vengia vartoti tam tikrus vaistus nėštumo metu, netgi tokius kaip paracetamolis, ibuprofenas, preparatai nuo kosulio ir peršalimo bei kiti medikamentai. Moterų sprendimas vengti nereceptinių vaistų grindžiamas baimė pakenkti negimusiam kūdikiui. Daugelio tyrimų duomenimis nėščiosios stengiasi išvengti bet kokių medikamentų vartojimo, teikdamos prioritetą ne savo sveikatos būklei, o vaisiaus apsaugojimui, todėl svarbu ieškoti moterų baimių ir klaidingo vaistų rizikos suvokimo priežasčių dėl vaistų vartojimo nėštumo metu (3).

Pabrėžtina, kad moterų įsitikinimai ir asmeninis suvokimas yra vieni iš reikšmingiausių veiksnių, lemiantys netinkamą lėtinių ligų gydymo režimo laikymąsi nėštumo metu (1,2). Bijodamos nepageidaujamo poveikio vaisiui nėščiosios neretai nutraukia joms reikalingą farmakologinį gydymą nuo tokių ligų kaip epilepsija, arterinė hipertenzija, cukrinis diabetas ar atsisako vartoti antibiotikus (1,2). Tačiau kai kurių motinos būklių atveju, pavyzdžiui, sergant bronchine astma, cukriniu diabetu, sisteminė raudonąja vilklige, medikamentinis gydymas yra reikalingas net tik siekiant išvengti lėtinės ligos paūmėjimo rizikos motinai, bet ir apsaugoti vaisių nuo su ligos paūmėjimu susijusių komplikacijų (1).

Laktacijos metu moterims taip pat neretai trūksta žinių apie medikamentų suderinamumą su žindymu. Vaistų poreikis šiuo laikotarpiu gali paveikti moters apsisprendimą pradėti žindymą bei turėti įtakos žindymo trukmei (6). Mokslinėje literatūroje teigiama, kad nors dauguma motinos vartojamų vaistų patenka į motinos pieną, jie patenka mažais kiekiais ir neigiamas poveikis žindomiems kūdikiams yra retas arba minimalus (4,7). Dėl šios priežasties dažniausiai motinos vartojami vaistai yra suderinami su žindymu (7). Nepaisant to, daugelis atliktų tyrimų parodė, jog medikamentų vartojimo poreikis yra viena iš dažniausių žindymo nutraukimo priežasčių (5–7). Taip pat pastebima, kad vaistus vartojančių moterų žindymo trukmė žymiai trumpesnė palyginus su vaistų nevartojančiomis moterimis (4).

Kai kurių tyrimų duomenimis, moterys turi didesnių abejonių dėl vaistų vartojimo žindymo laikotarpiu nei nėštumo metu ir mano, jog žindymo laikotarpiu leidžiama vartoti mažiau vaistų nei nėštumo metu (6,7). Nemažai autorių pastebi, kad dėl moterų įsitikinimo, jog vaistų vartojimas nėra suderinamas su žindymu, moterys žindymo metu jaučia poreikį imtis įvairių priemonių: nutraukti vaistų vartojimą šiuo laikotarpiu, visai nepradėti žindymo, laikinai nutraukti žindymą ir maitinti vaiką pieno mišiniu ar, kraštutiniu atveju, nutraukti laktaciją. Dalis moterų linkusios kreiptis į gydytoją, siekdamos išsiaiškinti galimą vaistų riziką vaikui ir esant poreikiui modifikuoti medikamentinį gydymą (7,17).

4. Informacijos šaltiniai apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu

Atlikta nemažai mokslinių tyrimų, siekiant išsiaiškinti, kokiais informacijos šaltiniais moterys remiasi priimdamos sprendimus, susijusius su vaistų vartojimu nėštumo ir žindymo metu. Daugelis atliktų tyrimų parodė, kad pagrindiniai informacijos šaltiniai, iš kurių gaunama informacija apie vaistų vartojimą, yra gydytojai (bendrosios praktikos gydytojai, gydytojai akušeriai), akušerės ir vaistininkai. Taip pat tarp informacijos šaltinių minimi draugų ir šeimos patarimai, vaistų informaciniai lapeliai bei įvairūs internetiniai šaltiniai, įskaitant oficialias sveikatos priežiūros internetines svetaines (*health service websites*) (2,6,19).

Literatūroje išryškėja tam tikrų prieštaravimų, kokie informacijos šaltiniai turi didžiausią reikšmę moterims priimant sprendimus apie vaistų vartojimą nėštumo ir žindymo metu. Daugelyje literatūros šaltinių yra teigiama, kad jeigu nėščioms ar žindančioms moterims kyla klausimų dėl vaistų vartojimo suderinamumo su nėštumu ar žindymu, jos linkusios kreiptis į gydytojus bei akušeres ir išreiškia didelį pasitikėjimą antenatalinės priežiūros įstaigų specialistais (1,2,6). O žymiai mažesnė dalis kreiptųsi į vaistininkus ir tik labai maža dalis moterų pasitikėtų draugų bei giminaičių patarimais ar rinktųsi internetinius forumus/diskusijas. Tai rodo didelį moterų pasitikėjimą akušerijos priežiūros įstaigų specialistais (1,2). Tačiau kitų tyrimų duomenimis, dauguma nėščių moterų kreiptųsi į akušerę arba slaugytoją, o gydytojai, vaistininkai bei interneto naudojimas nėra pirmo pasirinkimo informacijos šaltiniai (3). Žindymo metu akušerės taip pat atlieka svarbų vaidmenį motinų sveikatos priežiūroje, tačiau literatūroje nepakankamai pabrėžiamas jų vaidmuo teikiant rekomendacijas dėl vaistų suderinamumo su žindymu (5,20).

Aptariant gydytojo vaidmenį teikiant rekomendacijas apie vaistų vartojimą nėštumo ir laktacijos periodu, įvairūs literatūros šaltiniai nurodo, kad dažnai nėščiosioms nepakanka gydytojų pateikiamos informacijos arba pateikta informacija nėra pakankamai aiški (2,18). Dėl informacijos apie vaistų saugumą nėštumo metu trūkumo moterys renkasi kitus informacijos šaltinius, pavyzdžiui, informacinius lankstinukus apie vaistus arba vartoja vaistus saikingiau – galimai ne pagal rekomendacijas ar poreikį (2,18,21). Nors daugelis autorių pabrėžia, kad nėščiosioms trūksta informacijos apie vaistų poveikį vaisiui, viename iš tyrimų

pastebėta, kad labai išsamus informacijos suteikimas apie galimą neigiamą vaistų poveikį vaisiui gali sukelti moterims didesnę nerimą (22). Taip pat kai kuriuose tyrimuose išryškėja, jog dalis nėščių moterų nėra linkusios pasitikėti sveikatos priežiūros specialistais. Literatūroje išskiriamos kelios nepasitikėjimo priežastys, viena iš jų – prieštaringos skirtingų gydytojų/specialistų nuomonės apie vaistų saugumą nėštumo metu (2,5). Kitos galimos nepasitikėjimo gydytojais priežastys – nėščiųjų abejojimas dėl gydytojų žinių apie galimą vaistų poveikį vaisiui ir per trumpas konsultacijų laikas (2). Literatūros šaltiniuose minimas dar vienas nepasitikėjimo pagrindas – galimas gydytojų interesas. Tai grindžiama tuo, jog gydytojai siekdami apsaugoti save, vengia išrašyti vaistus nėščiosioms, kad būtų išvengiama bet kokios įmanomos rizikos vaisiui (2,4). Tačiau kalbant apie informacijos šaltinius, šiuo klausimu kai kurie autoriai teigia, jog daugelis motinų, ypač turinčių aukštąjį išsilavinimą, priimdamos sprendimą dėl vaistų vartojimo įvertina ir palygina informaciją iš įvairių šaltinių (6).

TIRIAMIEJI IR METODAI

Buvo atliktas pjūvinis analitinis tyrimas. 2023 m. kovo-balandžio mėnesiais vykdyta internetinė anoniminė anketinė pagimdžiusių moterų apklausa apie nėštumo ir žindymo metu vartojamus medikamentus.

Dalyvauti tyrime buvo kviečiamos moterys, kurios gimdė ne anksčiau nei prieš 2 metus ir anketos pildymo metu žindo arba žindė ne mažiau nei 3 mėnesius. Pasirinktas dviejų metų laikotarpis po gimdymo, nes Pasaulio sveikatos organizacija rekomenduoja žindyti vaiką motinos pienu bent iki 2 metų amžiaus.

Kvietimas dalyvauti tyrime su nuoroda į anketą buvo viešinamas tikslinėse socialinio tinklo *Facebook* grupėse, skirtose besilaukiančioms, žindančioms ir mažų vaikų turinčioms moterims. Iš viso apklausa buvo išplatinta 30-yje *Facebook* grupių. Tyrime dalyvavo iš viso 303 respondentės, tyrimo imtis – netikimybinė proginė.

Siekiant įvertinti pagimdžiusių moterų žinias apie nėštumo ir žindymo metu vartojamus medikamentus, buvo naudojama originali anketa, sudaryta iš 30 klausimų (pateikiama priede). Klausimai buvo suskirstyti į 4 kategorijas: sociodemografiniai respondenčių duomenys, klausimai apie moters ligas ir medikamentų vartojimą, respondenčių žinios apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu. Parengtą anketą sudarė uždarojo tipo ir pusiau uždarojo tipo klausimai.

Literatūros apžvalga atlikta naudojant PubMed duomenų bazę, naudojant šiuos raktažodžius *breastfeeding, drugs, knowledge, lactation, medication, pregnancy*. Statistinė duomenų analizė buvo atliekama Microsoft Excel ir IBM SPSS Statistics 28.0 programomis. Ryšiai tarp kintamųjų buvo laikomi statistiškai reikšmingais, kai p reikšmė mažesnė nei 0,05 ($p < 0,05$). Grafikai ir lentelės sudarytos naudojantis Microsoft Excel programa.

REZULTATAI

1. Sociodemografiniai duomenys

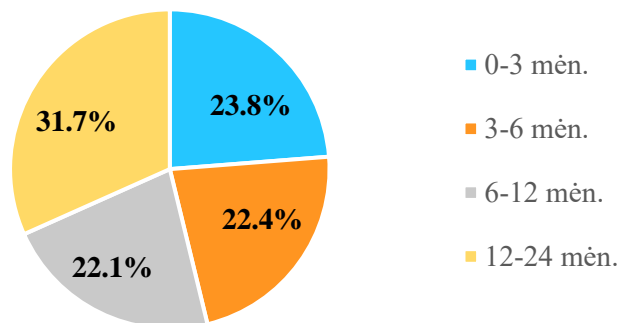
Tyrimė dalyvavo 303 respondentės, kurių amžius svyravo nuo 19 iki 44 metų, vidutinis amžius 31.3 metai, standartinis nuokrypis ± 4.7 .

Didžiausia dalis respondenčių gyvena didmiestyje (65.7 proc.), o apie trečdalis respondenčių gyvena mieste, miestelyje ar kaimo vietovėje. Taip pat didžioji dalis respondenčių yra įgijusios aukštąjį universitetinį (63.7 proc.) ar aukštąjį neuniversitetinį (18.5 proc.) išsilavinimą, o tik maža dalis respondenčių turi pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą ar šiuo metu studijuoja. Taip pat paminėtina, kad daugiau nei penktadalis apklaustųjų (22.4 proc.) išsilavinimas ar profesija yra susiję su sveikatos mokslais. 82.5 proc. tyrimė dalyvavusių respondenčių yra susituokusios, apie pusei moterų tai yra pirmas nėštumas (49.8 proc.) ir pirmas gimdymas (59.7 proc.). Tyrimė dalyvavusių moterų sociodemografinės charakteristikos pateiktos 1 lentelėje.

1 lentelė. Sociodemografinės tiriamųjų charakteristikos

	n	%
Gyvenamoji vieta		
Didmiestis	199	65.7
Miestas, miestelis	77	25.4
Kaimo vietovė	27	8.9
Išsilavinimas		
Pagrindinis, vidurinis	46	15.2
Aukštasis neuniversitetinis	56	18.5
Aukštasis universitetinis	193	63.7
Šiuo metu studijuoja	8	2.6
Šeiminė padėtis		
Susituokusi	250	82.5
Gyvenu nesusituokusi, partnerystėje	47	15.5
Išsiskyrusi, vieniša	6	2.0
Gimdymas		
Pirmas	181	59.7
Antras	91	30.0
Trečias ir daugiau	31	10.2

Anketoje buvo prašoma atsakyti, kiek laiko praėjo po gimdymo. Susidarė tolygios grupės, vienodai reprezentuojančios apklaustas moteris (1 paveikslas).

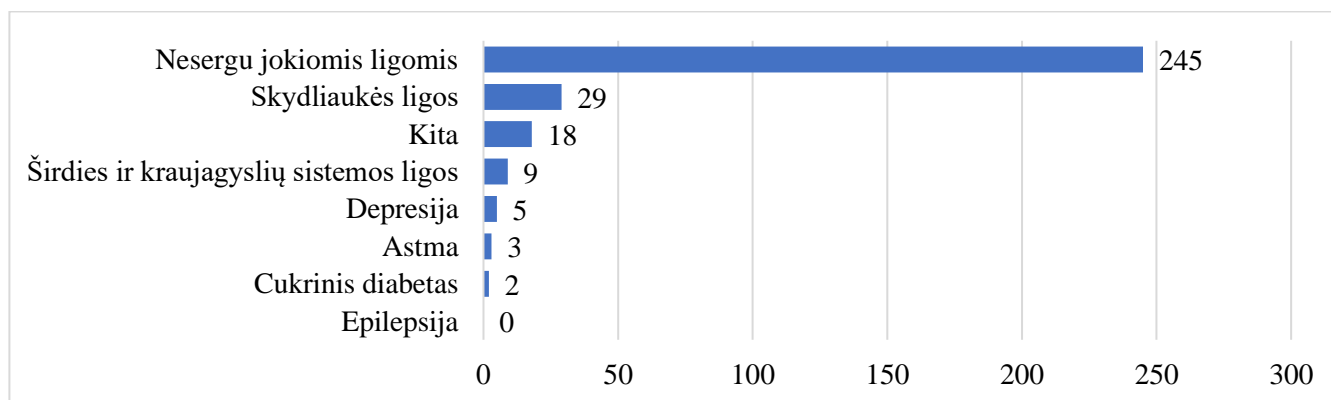

1 paveikslas. Respondenčių pasiskirstymas pagal tai, kiek laiko praėjo po gimdymo

Respondentėms buvo pateiktas klausimas, ar šiuo metu žindo, iš kurių 84.8 proc. (n=257) atsakė teigiamai. Taip pat anketoje buvo klausiama, ar teko anksčiau žindyti ir kokia buvo ankstesnė žindymo trukmė, tačiau nemaža dalis apklaustųjų neturi ankstesnės žindymo patirties, nes tai pirmas vaikas (63.0 proc.).

2. Ligos ir medikamentų vartojimas

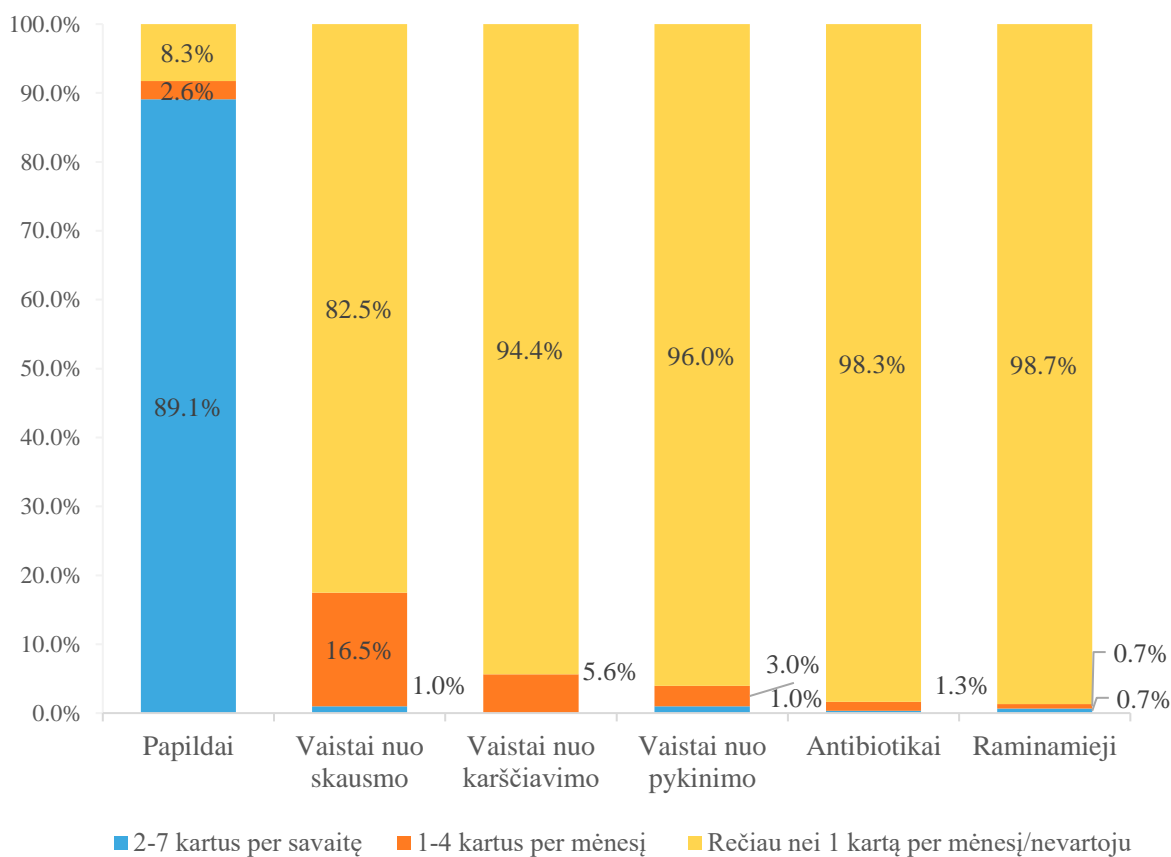
Antroje anketos dalyje tiriamųjų buvo klausiama apie lėtines/bendrąsias ligas ir papildų bei medikamentų vartojimą tiek lėtinių ligų atveju, tiek esant ūmioms būklėms ar simptomams (2 paveikslas). Didžioji dalis respondenčių atsakė, kad neserga jokiais lėtinėmis ligomis (80.9 proc., n=245). Iš lėtinių ligų, labiausiai paplitusios skydliaukės ligos, jomis serga 9.6 proc. tiriamųjų (n=29). Apie 3 proc. tiriamųjų serga širdies ir kraujagyslių sistemos ligomis (n=9). Cukriniu diabetu, astma ir depresija serga labai maža dalis respondenčių (3.3 proc., n=10). Iš apklaustų moterų nei viena neserga epilepsija. Anketoje buvo galimybė įrašyti kitas ligas, kurios nepateiktos prie pasirinkimo variantų. Respondentės įvardino virškinimo sistemos, inkstų ir šlapimo takų, atramos–judėjimo sistemos ligas, migreną, alergijas ir kitas ligas (5.9 proc., n=18).

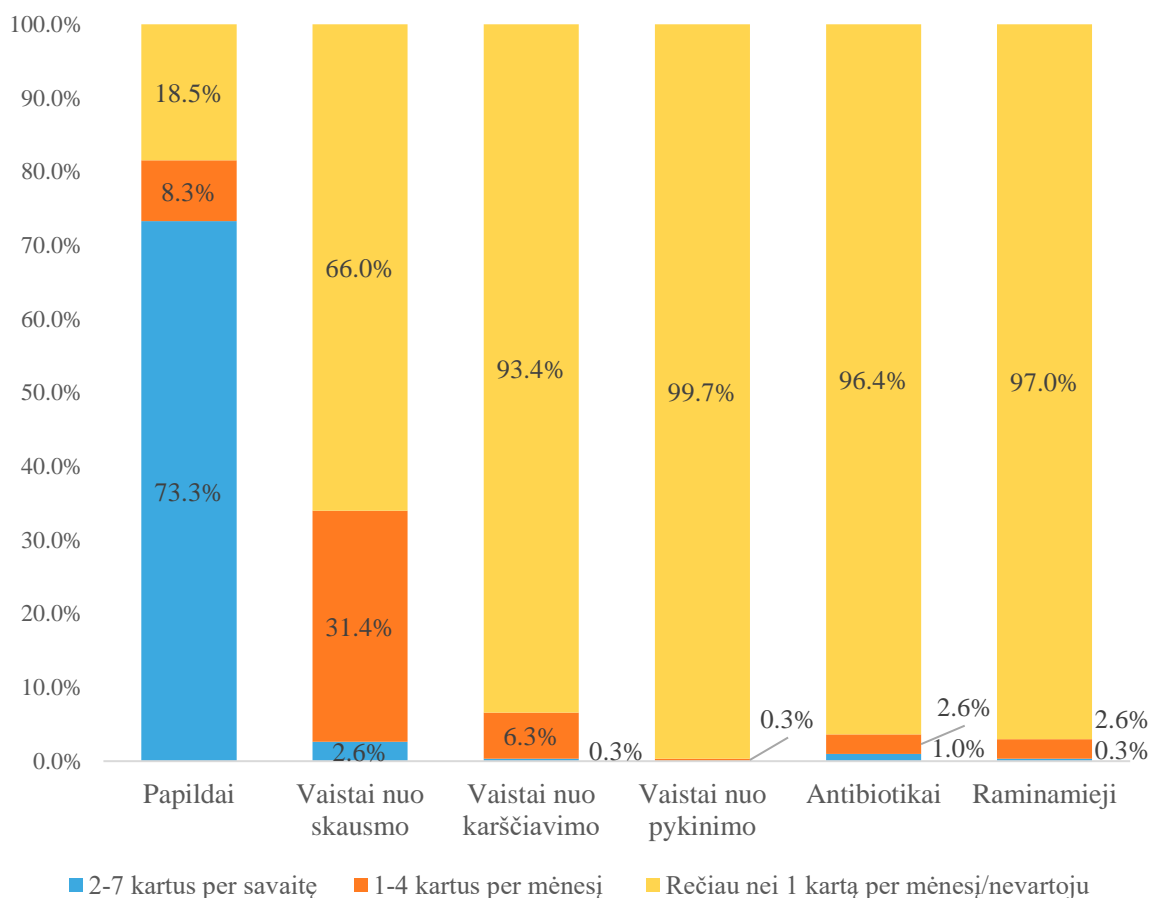
2 paveikslas. Lėtinių ligų paplitimas tarp respondenčių

Iš lėtinėmis ligomis sergančių tiriamųjų (n=58), tik apie pusė moterų nuolatos vartoja medikamentus. Remiantis gautais apklausos rezultatais stebimi tik pavieniai atvejai, kad moterys nutrauktų gydymą nėštumo ar žindymo metu. Iš tyrime dalyvaujančių respondenčių nebuvo atvejų, kad dėl medikamentų vartojimo poreikio nutrauktų žindymą.

Atliekant tyrimą moterų buvo klausama ir apie papildų vartojimą nėštumo ir žindymo metu bei apie ne nuolatos vartojamus vaistus, sergant ūmiomis ligomis ar esant trumpalaikiams simptomams (3, 4 paveikslai). Rezultatai aiškiai rodo, kad didžiausias yra papildų vartojimo paplitimas – didžioji dalis nėščiųjų (89.1 proc.) ir žindančiųjų (73.3 proc.) vartoja papildus nuo dviejų iki septynių kartų per savaitę. Medikamentus nuo skausmo 1-4 kartus per mėnesį vartoja 16.5 proc. nėščiųjų ir 31.4 proc. žindančių moterų. Remiantis gautais rezultatais, absoliuti dauguma moterų nėštumo ir laktacijos metu nevarvoja antibiotikų, raminamųjų, vaistų nuo karščiavimo ar nuo pykinimo ar vartoja šiuos vaistus labai retai (rečiau nei kartą per mėnesį).

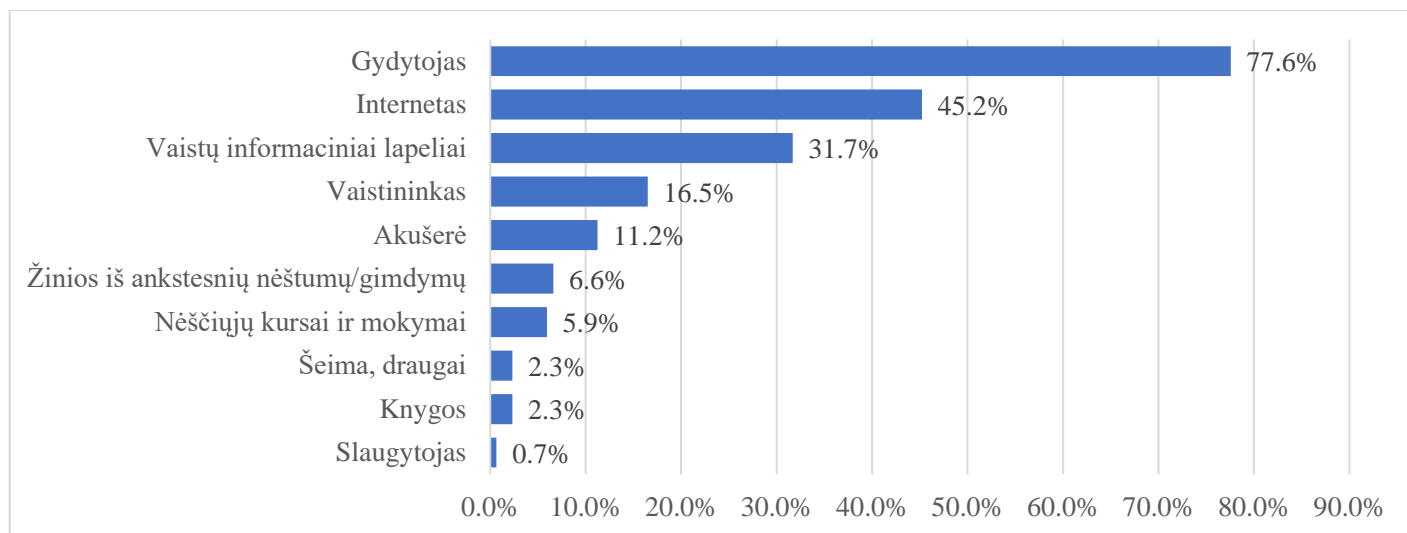
3 paveikslas. Papildų ir vaistų vartojimo paplitimas tarp moterų nėštumo metu.

4 paveikslas. Papildų ir vaistų vartojimo paplitimas tarp moterų žindymo metu

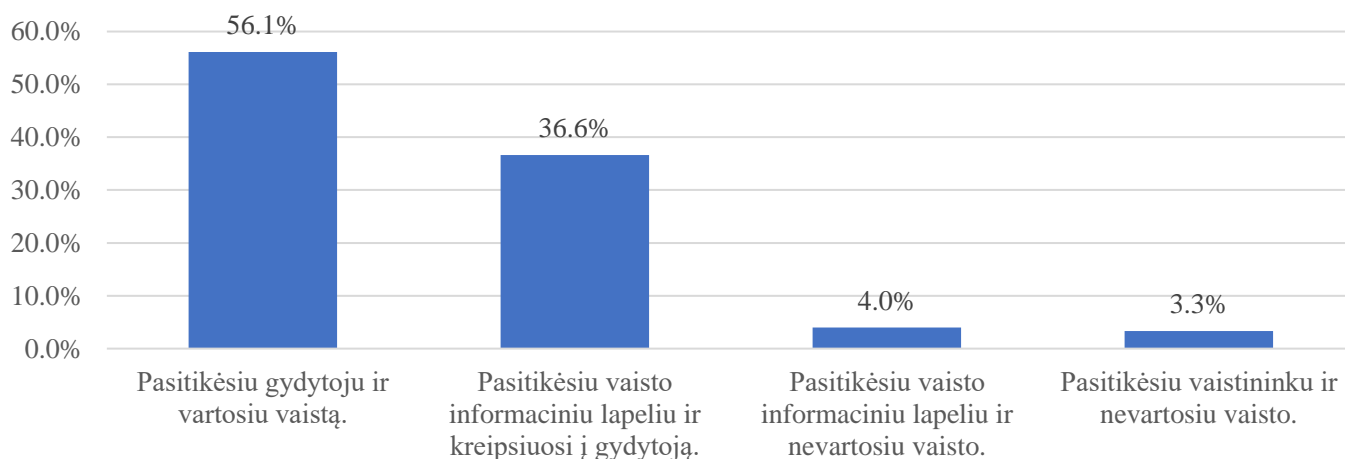
3. Informacijos šaltiniai apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu

Siekiant išsiaiškinti, kokiais informacijos šaltiniais moterys naudojasi kilus klausimų apie medikamentų vartojimą nėštumo ir laktacijos metu, respondenčių buvo klausama, kokie informacijos šaltiniai turi didžiausią įtaką joms priimant sprendimą dėl medikamentų vartojimo šiuo laikotarpiu. Tiriamųjų buvo paprašyta pasirinkti ne daugiau kaip du informacijos šaltinius (5 paveikslas). Didžioji dalis moterų pažymėjo, kad kilus klausimų dėl vaistų vartojimo kreiptųsi į gydytoją (77.6 proc., n=235). Nemaža dalis respondenčių prie svarbiausių informacijos šaltinių apie medikamentų vartojimą minėtu periodu pasirinko internetą (45.2 proc., n=137) ir vaistų informacinius lapelius (31.7 proc., n=96). Žymiai mažesnė dalis apklaustųjų teigė, jog dėl vaistų vartojimo šiuo laikotarpiu kreiptųsi į vaistininką (16.5 proc., n=34) ar akušerę (11.2 proc., n=34). Tik nedidelė dalis apklaustųjų nurodė kitus informacijos šaltinius, tokius kaip knygos, nėščiųjų kursai ir mokymai, šeimos ar draugų patarimai, slaugytojai ar žinios iš ankstesnių nėštumų bei gimdymų.

5 paveikslas. Respondenčių nurodyti svarbiausi informacijos šaltiniai apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu

Anketoje taip pat siekiama įvertinti, kokį sprendimą moteris priimtų dėl vaistų vartojimo laktacijos periodu konkrečiu atveju. Apklausoje buvo pateikta situacija: „Gydytojas Jums rekomendavo vartoti vaistą, tada informaciniame vaisto lapelyje perskaitėte, kad žindymo metu dėl vaisto vartojimo reikia pasitarti su gydytoju, o nuėjus į vaistinę vaistininkas patarė apgalvoti vaisto vartojimą.“ Vertinant šią situaciją respondenčių buvo prašoma atsakyti į klausimus – kuriuo informacijos šaltiniu moteris labiausiai pasitikėtų ir kaip elgtųsi. Iš gautų rezultatų matoma, kad absoliuti dauguma žindančių moterų pasitikėtų gydytoju – vartotų vaistus pagal gydytojo patarimus (56.1 proc.) ar atsižvelgusios į informacinį lapelį kreiptųsi į gydytoją (36.6 proc.) (6 paveikslas).

6 paveikslas. Respondenčių anketoje pateiktos situacijos (anketos 17 klausimas) vertinimas

Gydytojo vaidmuo, patariant moterims apie medikamentus nėštumo ir žindymo laikotarpiu, išryškėjo ir kitame anketos klausime, kuriame respondentės turėjo atsakyti, ar gydytojui išrašius vaistus nėštumo laikotarpiu, laikytųsi gydytojo nurodymų dėl vaistų vartojimo. Su pateiktu teiginiu sutiko ar visiškai sutiko virš 90 proc. moterų.

4. Žinios apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu

Siekiant išsiaiškinti moterų suvokimą apie savo žinias dėl vaistų vartojimo nėštumo ir laktacijos periodu, joms buvo pateikti klausimai, ar domėjosi medikamentais šiuo laikotarpiu, kaip vertina savo žinias ir ar užteko informacijos šiuo klausimu (2 lentelė).

Didžioji dauguma respondenčių domėjosi medikamentais nėštumo (83.2 proc., n=252) ir žindymo (77.6 proc., n=235) metu. Absoliuti dauguma moterų savo žinias apie medikamentų vartojimą nėštumo ir laktacijos metu vertina gerai ar vidutiniškai. Apie du trečdaliai apklaustųjų teigė, jog nėštumo ir žindymo laikotarpiu turi pakankamai informacijos apie medikamentų vartojimą.

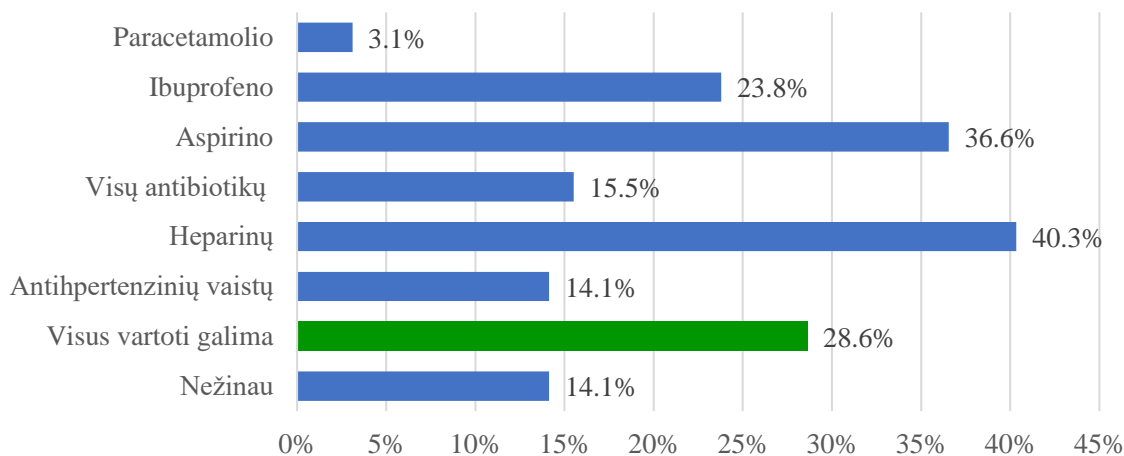
2 lentelė. Kaip respondentės vertina savo žinias apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu

	Nėštumo metu n (%)	Žindymo metu n (%)
Ar domėjotės medikamentais, kuriuos galima vartoti nėštumo/žindymo metu		
Taip	252 (83.2)	235 (77.6)
Ne	6 (2.0)	9 (3.0)
Nebuvo aktualu	45 (14.9)	59 (19.5)
Kaip vertinate savo žinias apie medikamentų vartojimą šiuo laikotarpiu?		
Labai gerai	33 (10.9)	32 (10.6)
Gerai	123 (40.6)	130 (42.9)
Vidutiniškai	127 (41.9)	121 (39.9)
Blogai	16 (5.3)	16 (5.3)
Labai blogai	4 (1.3)	4 (1.3)
Ar Jums užtenka turimos informacijos apie medikamentų vartojimą šiuo laikotarpiu?		
Taip	212 (70.0)	203 (67.0)
Ne	91 (30.0)	100 (33.0)

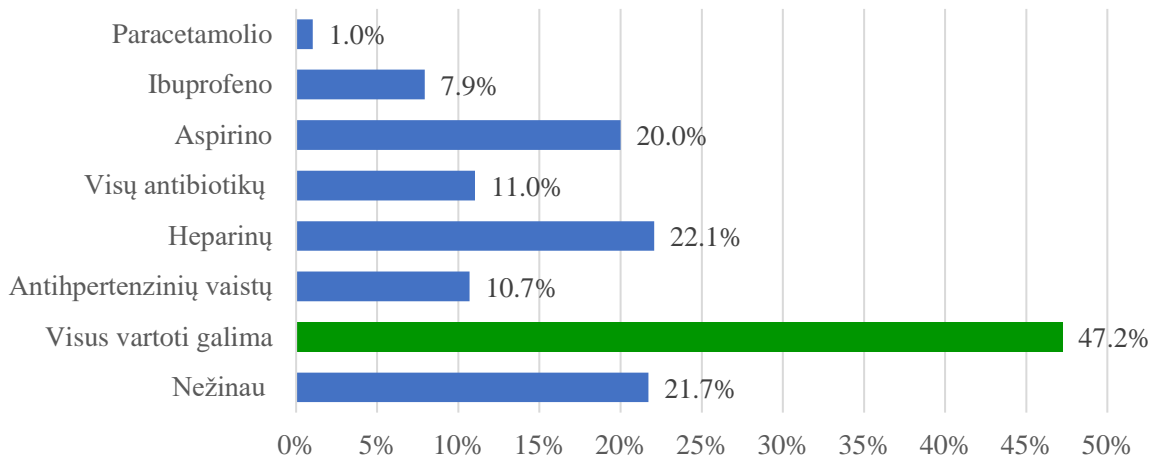
Vienas svarbiausių anketos klausimų buvo apie moterų žinias, susijusias su konkrečių vaistų vartojimu nėštumo ir žindymo laikotarpiu (7, 8 paveikslai). Respondentėms buvo pateikti tokie vaistai kaip antibiotikai, heparinai, antihipertenziniai vaistai ir nesteroidiniai vaistai nuo uždegimo. Taip pat prie pasirinkimo variantų buvo atsakymai „Nežinau“ ir „Visus išvardintus medikamentus vartoti galima“ (tai yra teisingas atsakymas, 7 ir 8 paveiksluose pažymėta žalia spalva). Klausiant apie vaistų vartojimą nėštumo ir žindymo metu, buvo pateikti identiški atsakymų variantai. Iš gautų rezultatų matomas ryškus skirtumas tarp atsakymų apie nėštumo

ir žindymo laikotarpius. Teisingą atsakymą, kad visus išvardintus medikamentus žindymo metu vartoti galima, pasirinko apie pusė moterų (47.2 proc.), tuo tarpu klausiant apie nėštumo laikotarpį, pabrėžtina, kad mažiau nei trečdalis moterų pasirinko atitinkamą teisingą atsakymą (28.6 proc.). Taip pat paminėtina, kad dalis moterų nurodė, jog nežino, kurių iš šiame anketos klausime pateiktų vaistų negalima vartoti nėštumo (14.1 proc.) ir žindymo (21.7 proc.) metu.

7 paveikslas. Respondenčių pasirinkti medikamentai, kurių jų žiniomis negalima vartoti viso nėštumo metu

8 paveikslas. Respondenčių pasirinkti medikamentai, kurių jų žiniomis negalima vartoti žindymo metu

Tiriant moterų žinias apie medikamentų vartojimą žindymo metu, buvo įtrauktas klausimas apie kontracepcijos metodus laktacijos periodu (3 lentelė, žindymo metu tinkami kontracepcijos metodai pažymėti žalsvai). Iš tyrimo rezultatų matoma, kad nemaža dalis respondenčių, gyvenančių didmiestyje bei mieste ar miestelyje, ir didelė dalis moterų, gyvenančių kaimo vietovėje, nežino apie tinkamas kontracepcijos priemones žindymo metu. Beveik pusė tyrime dalyvavusių moterų teisingai pasirinko varinę spiralę ir apie trečdalis respondenčių – progestinų kontraceptines tabletes ir hormoninę spiralę – kaip tinkamus kontracepcijos metodus

žindymo laikotarpiu. Iš tyrimo rezultatų matyti, kad apie 12 proc. žindančių moterų turi klaidingą nuomonę, kad sudėtinės kontraceptinės tabletės yra suderinamos su žindymu. Pabrėžtina, kad tik penkios moterys pasirinko klaidingą teiginį, jog žindymo metu pastoti neįmanoma.

3 lentelė. Respondenčių žinios apie kontracepcijos metodus žindymo laikotarpiu

Kontracepcijos metodas	Progestinų kontraceptinės tabletės n (%)	Sudėtinės kontraceptinės tabletės n (%)	Hormoninė spiralė n (%)	Varinė spiralė n (%)	Žindymo metu neįmanoma pastoti. n (%)	Nežinau n (%)
Iš viso	101 (33.3)	35 (11.5)	99 (32.6)	141 (46.5)	5 (1.6)	117 (38.6)
Gyvenamoji vieta						
Didmiestis (n=199)	66 (33.2)	22 (11.1)	65 (32.7)	98 (49.3)	5 (2.5)	75 (37.7)
Miestas, miestelis (n=77)	30 (39.0)	11 (14.3)	29 (37.7)	35 (45.5)	0 (0.0)	24 (31.2)
Kaimo vietovė (n=27)	5 (18.5)	2 (7.4)	5 (18.5)	8 (29.6)	0 (0.0)	18 (66.7)

Respondentės buvo prašomos išsakyti savo nuomonę pritariant ar nepritariant pateiktiems kontroliniams teiginiams apie žinias ir suvokimą dėl medikamentų vartojimo nėštumo ir žindymo metu (4 lentelė). Apie du trečdaliai respondenčių mano, kad nėštumo metu reikėtų vengti bet kokių medikamentų vartojimo. Tuo tarpu, kalbant apie medikamentų vartojimą žindymo laikotarpiu, daugiau kaip du trečdaliai moterų nesutinka su teiginiu, kad vaistų vartojimas žindymo metu dažniausiai yra draudžiamas.

Absoliuti dauguma moterų sutinka/visiškai sutinka, jog tam tikrų vaistų vartojimas nėštumo metu gali sukelti persileidimą ar vaisiaus raidos ydų (93.7 proc.) ir vaistų sukeliamas pavojus vaisiui priklauso nuo nėštumo laiko/savaitės (85.1 proc.). Daugiau nei pusės moterų nuomone, jei reikalingas ilgalaikis medikamentinis gydymas sergant lėtine liga, nėštumo metu gydymo nutraukti nereikėtų (55.4 proc.). Žindančios moterys taip pat nebūtų linkusios nutraukti lėtinių ligų medikamentinio gydymo laktacijos periodu (73.9 proc.). Pastebėta, kad nemaža dalis moterų nėštumo (34.7 proc.) ir nedidelė dalis moterų žindymo metu (18.8 proc.) nežino ar neturi nuomonės, kaip elgtųsi tokioje situacijoje.

Taip pat buvo siekta išsiaiškinti, ar žindančių moterų nuomone, vaistų vartojimo poreikis gali lemti žindymo nutraukimą. 75.2 proc. moterų nesutiko su teiginiu, kad vartojant antibiotikus reikia nutraukti žindymą. Kalbant apie ilgalaikį medikamentų vartojimo poreikį sergant lėtinėmis ligomis, 61.4 proc. respondenčių taip pat nesutiko, kad žindymą reikėtų nutraukti.

Reikėtų pastebėti, kad pateikus kontrolinį teiginį „Jei žindymo laikotarpiu vartojami vaistai, geriausia juos skirti motinai 1-2 valandas prieš maitinimą.“ apie du trečdaliai moterų klaidingai mano arba nežino, kada

yra tinkamiausias vaistų vartojimo laikas vaiko žindymo atžvilgiu. Svarbu pažymėti, kad didžioji dauguma respondenčių klaidingai mano arba nežino, jog vaistai, kurie saugūs nėštumo metu, ne visada bus saugūs vaikui ir maitinant krūtimi.

Tyrimo metu buvo siekta įvertinti moterų žinių apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu skirtumus tarp tiriamųjų grupių pagal amžių, išsilavinimą, gyvenamąją vietą, šeiminių padėtį, gimdymų skaičių ir kitus duomenis. Tačiau statistiškai reikšmingų žinių skirtumų tarp grupių nustatyti nepavyko, nes atsakant į anketos klausimus susidarė labai mažos grupės (n<5). Be to, anketoje buvo pateikta daug skirtingų kontrolinių teiginių ir skirtumai tarp grupių atsakant tik į pavienius teiginius neparodo reikšmingų žinių skirtumų tarp tiriamųjų grupių.

4 lentelė. Respondenčių atsakymai į pateiktus teiginius apie vaistų vartojimą nėštumo ir žindymo metu

Nr.	Teiginys	Visiškai sutinku n (%)	Sutinku n (%)	Nežinau/ neturiu nuomonės n (%)	Nesutinku n (%)	Visiškai nesutinku n (%)
1.	Nėštumo metu reikėtų vengti bet kokių medikamentų vartojimo.	84 (27.7)	110 (36.3)	11 (3.6)	76 (25.1)	22 (7.3)
2.	Tam tikrų vaistų vartojimas nėštumo metu gali sukelti persileidimą ar vaisiaus raidos ydų.	157 (51.8)	127 (41.9)	15 (5.0)	2 (0.7)	2 (0.7)
3.	Vaistų sukeliamas pavojus vaisiui priklauso nuo nėštumo laiko/savaitės.	110 (36.3)	148 (48.8)	34 (11.2)	10 (3.3)	1 (0.3)
4.	Jei reikalingas ilgalaikis medikamentinis gydymas sergant lėtine liga, nėštumo metu gydymą reikia nutraukti.	15 (5.0)	15 (5.0)	105 (34.7)	106 (35)	62 (20.5)
5.	Vaistų vartojimas žindymo laikotarpiu dažniausiai yra draudžiamas.	17 (5.6)	51 (16.8)	29 (9.6)	137 (45.2)	69 (22.8)
6.	Jeigu reikia vartoti antibiotikus, žindymą rekomenduojama nutraukti.	7 (2.3)	27 (8.9)	41 (13.5)	126 (41.6)	102 (33.7)
7.	Jei reikalingas ilgalaikis medikamentinis gydymas sergant lėtine liga, žindymą reikėtų nutraukti.	11 (3.6)	42 (13.9)	64 (21.1)	116 (38.3)	70 (23.1)
8.	Jei reikalingas ilgalaikis medikamentinis gydymas sergant lėtine liga, žindymo metu gydymą reikia nutraukti.	6 (2.0)	16 (5.3)	57 (18.8)	134 (44.2)	90 (29.7)
9.	Jei žindymo laikotarpiu vartojami vaistai, geriausia juos vartoti 1-2 valandas prieš maitinimą.	19 (6.3)	76 (25.1)	110 (36.3)	64 (21.1)	34 (11.2)
10.	Vaistai, kurie saugūs nėštumo metu, visada bus saugūs ir maitinant krūtimi.	36 (11.9)	90 (29.7)	93 (30.7)	61 (20.1)	23 (7.6)

APTARIMAS

Tyrimo tikslas buvo įvertinti pagimdžiusių moterų žinias apie nėštumo ir žindymo metu vartojamus medikamentus. Nors tik labai maža dalis (6.6 proc.) tyrime dalyvavusių moterų savo žinias apie medikamentų vartojimą šiuo laikotarpiu vertino blogai ar labai blogai, išanalizavus gautus tyrimo rezultatus matoma, kad pagimdžiusių moterų žiniose yra spragų dėl medikamentų vartojimo nėštumo ir žindymo metu. Atlikto tyrimo duomenimis, tik trečdalis moterų nurodė, jog informacijos apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu joms nepakanka. Šie rezultatai skiriasi nuo mokslinėje literatūroje išskiriamos problemos, kad moterims trūksta informacijos apie vaistų vartojimą šiuo laikotarpiu (2). 2016 metais Jungtinėje Karalystėje atlikto tyrimo duomenimis, beveik pusė tyrime dalyvavusių nėščiųjų nurodė, kad joms nepakanka informacijos apie vaistų vartojimą nėštumo metu (3).

Iš gautų tyrimo rezultatų matoma, kad apie du trečdaliai moterų laikosi nuomonės, jog nėštumo metu reikėtų vengti bet kokių medikamentų vartojimo. Be to, virš 90 proc. moterų sutinka, jog tam tikrų vaistų vartojimas nėštumo metu gali sukelti persileidimą ar vaisiaus raidos ydą. Atlikto tyrimo rezultatai sutampa su kitų mokslininkų rezultatais. 2019 metais Švedijoje vykdyto tyrimo metu taip pat nustatyta, kad dauguma nėščių moterų galvoja, jog vaistų vartojimas nėštumo metu yra kenksmingas ar galimai kenksmingas vaisiui ir apie du trečdaliai (67.6 proc.) moterų mano, jog nėščiosioms rekomenduojama susilaikyti nuo bet kokių medikamentų vartojimo (1). Daugelio tyrimų duomenimis, moterys bijo galimo neigiamo vaistų poveikio vaisiui, įskaitant vaisiaus raidos ydas (1,2,23). Baimė vartoti vaistus nėštumo metu daugeliu atvejų gali sąlygoti netinkamą moterų gydymo režimo laikymąsi šiuo laikotarpiu (1,2). Literatūroje išryškėja problema, kad net ir esant vaistų vartojimo poreikiui, moterys nėra linkusios juos vartoti nėštumo metu tiek trumpalaikių būklių, tiek ir lėtinių ligų atveju (1,3,23). Šis klausimas buvo iškeltas ir atliekamo tyrimo metu. Tik nedidelė dalis moterų (10.0 proc.) sutiko su teiginiu, kad esant ilgalaikio medikamentinio gydymo poreikiui sergant lėtine liga, gydymą nėštumo metu reikėtų nutraukti. Be to, absoliuti dauguma respondenčių (92.7 proc.) pritarė teiginiui, kad gydytojui išrašius vaistus nėštumo laikotarpiu, laikytųsi nurodymų dėl vaistų vartojimo. Labai panašūs rezultatai gauti ir *Wolgast et al.* atliktame tyrime, kurio duomenimis 8,9 proc. moterų susilaikė nuo būtinų/rekomenduojamų vaistų, skirtų lėtinėms ligoms gydyti, vartojimo. Taip pat didžioji dalis moterų (64.1 proc.) atsakė, jog nėštumo metu vartotų išrašytus medikamentus (1). Tačiau apibendrinus tyrimo duomenis ir mokslinę literatūrą apie vaistų vartojimą nėštumo metu, stebimi prieštaravimai – didžioji dalis moterų teigia, kad laikytųsi gydytojo paskirto medikamentinio gydymo režimo, tačiau du trečdaliai moterų mano, kad nėštumo metu reikėtų vengti medikamentų vartojimo. Tokie prieštaringi rezultatai rodo problemos

kompleksiškumą ir sudėtingumą, todėl svarbu užtikrinti tinkamą moterų informavimą apie medikamentų vartojimą nėštumo metu.

Medikamentų vartojimas laktacijos metu taip pat gali kelti motinoms nerimą dėl vaistų poveikio žindomam vaikui ir tai gali lemti moters apsisprendimą nutraukti vaistų vartojimą arba nutraukti žindymą (4,17). Tyrimo metu taip pat buvo siekiama išsiaiškinti moterų nuomonę šiuo klausimu. Gauti tyrimo rezultatai atskleidė, jog didžioji dalis žindančių moterų nebūtų linkusios nutraukti lėtinių ligų medikamentinio gydymo laktacijos periodu (73.9 proc.) ar nutraukti žindymo dėl lėtinių ligų sąlygoto medikamentų vartojimo (61.4 proc.). Taip pat 75.2 proc. moterų nepritarė teiginiui, kad vartojant antibiotikus reikia nutraukti žindymą. Remiantis gautais rezultatais matoma, jog tyrime dalyvavusios moterys nebūtų linkusios dėl trumpalaikio ar ilgalaikio vaistų vartojimo poreikio nutraukti žindymą ar nutraukti medikamentų vartojimą laktacijos metu. Tačiau vertinant gautus duomenis svarbu atsižvelgti į tai, jog tyrime klausimai buvo užduodami hipotetiškai, o ne klausta, kokius sprendimus moterys iš tikrųjų priėmė žindymo metu. Tikėtina, jog dėl šios priežasties tyrimo rezultatai skiriasi nuo literatūroje aprašomų tyrimų, kuriuose medikamentų vartojimo poreikis įvardinamas kaip viena iš svarbiausių žindymo nutraukimo priežasčių (5,7).

Analizuojant gautus rezultatus galima pastebėti, kad moterų požiūris apie vaistų vartojimą skiriasi nėštumo ir žindymo metu. Apie du trečdaliai respondenčių turi nuomonę, kad nėštumo metu reikėtų vengti bet kokių medikamentų vartojimo, tuo tarpu mažiau nei ketvirtadalis tyrimo dalyvių mano, jog vaistų vartojimas žindymo metu paprastai yra draudžiamas. Skirtumai tarp moterų suvokimo ir žinių apie vaistų vartojimą nėštumo ir žindymo metu stebimi ir vertinant respondenčių atsakymus apie konkrečius vaistus. Sprendžiant iš gautų tyrimo rezultatų, moterys žymiai daugiau vaistų laiko negalimais vartoti nėštumo metu palyginus su žindymo laikotarpiu.

Aptariant svarbiausius moterų naudojamus informacijos šaltinius apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu, didžioji dauguma tyrime dalyvavusių moterų (77.6 proc.) pagrindinę informaciją gauna iš gydytojo. Tai atitinka ir daugelio tyrimų duomenis, kuriuose gydytojo rekomendacijos taip pat laikomos svarbiausių ir patikimiausių informacijos šaltiniu (1,2,6). Atliktame tyrime išryškėjo, jog tik maža dalis moterų dėl vaistų vartojimo nėštumo ir žindymo metu kreiptųsi į akušerę (11.2 proc.), nors akušerės atlieka svarbų vaidmenį motinų sveikatos priežiūroje nėštumo ir žindymo laikotarpiu.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Išvados

1. Tyrimo metu nustatyta, kad labiausiai tarp moterų paplitęs papildų vartojimas – didžioji dalis nėščiujų (89.1 proc.) ir žindančiųjų (73.3 proc.) vartoja papildus nuo dviejų iki septynių kartų per savaitę. Remiantis atlikto tyrimo duomenimis, iš vaistų grupių dažniausiai moterys vartoja vaistus nuo skausmo – 16.5 proc. nėštumo ir 31.4 proc. žindymo metu. Absoliuti dauguma moterų nėštumo ir laktacijos metu nevartoja antibiotikų, raminamųjų, vaistų nuo karščiavimo bei nuo pykinimo ar vartoja šiuos vaistus labai retai. Iš lėtinėmis ligomis sergančių tiriamųjų, tik apie pusė moterų nuolatos vartoja medikamentus.
2. Įvertinus gautus duomenis paaiškėjo, jog absoliuti dauguma moterų savo žinias apie medikamentų vartojimą nėštumo ir laktacijos metu vertina gerai ar vidutiniškai ir didžiąjai daugumai moterų, jų nuomone, informacijos apie tai pakanka. Tuo tarpu pateikus kontrolinius klausimus apie vaistų vartojimą nėštumo ir žindymo metu iš tyrimo rezultatų matoma, kad pagimdžiusių moterų žinios dėl medikamentų vartojimo nėštumo ir žindymo metu yra nepakankamos.
3. Apklaustos rezultatai atskleidė, kad iškilus klausimų apie medikamentų vartojimą nėštumo ir laktacijos metu didžioji dauguma moterų pagrindinę informaciją gauna iš gydytojo. Antroje vietoje moterys nurodė, kad reikšmingas informacijos šaltinis apie vaistus šiuo laikotarpiu taip pat yra ir internetas.

Pasiūlymai

1. Gydytojams konsultacijų metu būtų aktualu išsiaiškinti moterų požiūrį apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu, identifikuojant moterų baimes ir įsitikinimus dėl galimos vaistų vartojimo rizikos ir naudos tiek vaikui, tiek motinai.
2. Siekiant užtikrinti gydytojo paskirto medikamentinio gydymo laikymąsi, svarbu skirti pakankamai laiko informacijos suteikimui ir atsakymui į moterims kylančius klausimus apie vaistų vartojimą šiuo laikotarpiu.
3. Esant trumpalaikio ar ilgalaikio medikamentinio gydymo poreikiui, gydytojams ir kitiems sveikatos priežiūros specialistams rekomenduojama skatinti moteris nenutraukti žindymo.
4. Rekomenduojama sveikatos priežiūros specialistams teikti moterims rekomendacijas/atmintines apie dažniausiai vartojamus vaistus nėštumo ir žindymo metu.
5. Siūloma paskatinti akušerių dalyvavimą patariant moterims apie vaistų vartojimą nėštumo ir žindymo laikotarpiu.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Wolgast E, Lindh-Åstrand L, Lilliecreutz C. Women's perceptions of medication use during pregnancy and breastfeeding-A Swedish cross-sectional questionnaire study. *Acta Obstet Gynecol Scand.* 2019 Jul;98(7):856–64.
2. Kirubarajan A, Lam A, Yu A, Taheri C, Khan S, Sethuram C, et al. Knowledge, Information Sources, and Institutional Trust of Patients Regarding Medication Use in Pregnancy: A Systematic Review. *J Fam Reprod Health.* 2021 Sep;15(3):160–71.
3. Twigg MJ, Lupattelli A, Nordeng H. Women's beliefs about medication use during their pregnancy: a UK perspective. *Int J Clin Pharm.* 2016 Aug;38(4):968–76.
4. Spiesser-Robelet L, Brunie V, de Andrade V, Gagnayre R. Knowledge, Representations, Attitudes, and Behaviors of Women Faced With Taking Medications While Breastfeeding. *J Hum Lact Off J Int Lact Consult Assoc.* 2017 Feb;33(1):98–114.
5. Tigka M, Metallinou D, Nanou C, Iliodromiti Z, Gryparis A, Lykeridou K. Medication Intake as a Factor for Non-Initiation and Cessation of Breastfeeding: A Prospective Cohort Study in Greece during the COVID-19 Pandemic. *Child Basel Switz.* 2023 Mar 18;10(3):586.
6. Tigka M, Metallinou D, Pardali L, Lykeridou K. Shared decision-making about medication intake during lactation: A prospective longitudinal study in Greece. *Eur J Midwifery.* 2022;6:48.
7. Saha MR, Ryan K, Amir LH. Postpartum women's use of medicines and breastfeeding practices: a systematic review. *Int Breastfeed J.* 2015 Oct 28;10(1):28.
8. Anand A, Phillips K, Subramanian A, Lee SI, Wang Z, McCowan R, et al. Prevalence of polypharmacy in pregnancy: a systematic review. *BMJ Open.* 2023 Mar 1;13(3):e067585.
9. Lupattelli A, Spigset O, Twigg MJ, Zagorodnikova K, Mårdby AC, Moretti ME, et al. Medication use in pregnancy: a cross-sectional, multinational web-based study. *BMJ Open.* 2014 Feb 1;4(2):e004365.
10. Ayad M, Costantine MM. Epidemiology of Medications Use in Pregnancy. *Semin Perinatol.* 2015 Nov;39(7):508–11.
11. Haas DM, Marsh DJ, Dang DT, Parker CB, Wing DA, Simhan HN, et al. Prescription and Other Medication Use in Pregnancy. *Obstet Gynecol.* 2018 May;131(5):789–98.
12. Oliver EM, Grimshaw KEC, Schoemaker AA, Keil T, McBride D, Sprickelman AB, et al. Dietary habits and supplement use in relation to national pregnancy recommendations: data from the EuroPrevall birth cohort. *Matern Child Health J.* 2014 Dec;18(10):2408–25.
13. Xiang C, Luo J, Yang G, Sun M, Liu H, Yang Q, et al. Dietary Supplement Use during Pregnancy: Perceptions versus Reality. *Int J Environ Res Public Health.* 2022 Jan;19(7):4063.

14. Jun S, Gahche JJ, Potischman N, Dwyer JT, Guenther PM, Sauder KA, et al. Dietary Supplement Use and Its Micronutrient Contribution During Pregnancy and Lactation in the United States. *Obstet Gynecol.* 2020 Mar;135(3):623–33.
15. Medicininiai gimimų duomenys 2005 m. Medical data of births 2005 / Lietuvos sveikatos informacijos centras, Vilniaus universiteto vaikų ligoninės Neonatologijos centras ; [sudarė: V. Basys ... [et al.]. Vilnius: s.n.; 2006. 82 p.
16. Gimimų medicininiai duomenys 2021 Medical data of births 2021. Vilnius: Higienos instituto sveikatos informacijos centras; 2022 [cited 2023 May 10]. 113 p. Available from: https://www.hi.lt/uploads/pdf/leidiniai/Statistikos/Gimimu/gimimai_2021.pdf
17. de Waard M, Blomjous BS, Hol MLF, Sie SD, Corpeleijn WE, van Goudoever JHB, et al. Medication Use During Pregnancy and Lactation in a Dutch Population. *J Hum Lact Off J Int Lact Consult Assoc.* 2019 Feb;35(1):154–64.
18. Munoz SR, Lupattelli A, Vries ST de, Mol PGM, Nordeng H. Differences in medication beliefs between pregnant women using medication, or not, for chronic diseases: a cross-sectional, multinational, web-based study. *BMJ Open.* 2020 Feb 1;10(2):e034529.
19. Alhajri NA, Alshathri AH, Aldharman SS, Alshathri AH, Abukhlaled JK, Alabdullah DW, et al. Women's Perceptions of Medication Use During Pregnancy and Breastfeeding in Saudi Arabia. *Cureus.* 2022 Dec;14(12):e32953.
20. McClatchey AK, Shield A, Cheong LH, Ferguson SL, Cooper GM, Kyle GJ. Why does the need for medication become a barrier to breastfeeding? A narrative review. *Women Birth J Aust Coll Midwives.* 2018;31(5):362–6.
21. Zaki NM, Albarraq AA. Use, attitudes and knowledge of medications among pregnant women: A Saudi study. *Saudi Pharm J.* 2014 Nov 1;22(5):419–28.
22. Nörby U, Källén K, Shemeikka T, Korkmaz S, Winbladh B. Pregnant women's view on the Swedish internet resource Drugs and Birth Defects intended for health care professionals. *Acta Obstet Gynecol Scand.* 2015 Sep;94(9):960–8.
23. Lupattelli A, Spigset O, Nordeng H. Adherence to medication for chronic disorders during pregnancy: results from a multinational study. *Int J Clin Pharm.* 2014 Feb;36(1):145–53.

PRIEDAS

APKLAUSA

Pagimdžiusių moterų žinios apie nėštumo ir žindymo metu vartojamus medikamentus

1. Ar šiuo metu žindote?

- a. Taip
- b. Ne
- c. Kita

2. Kiek praėjo laiko po gimdymo?

- a. 0-3 mėn.
- b. 3-6 mėn.
- c. 6-12 mėn.
- d. 12-24 mėn.

3. Jūsų amžius

Įrašykite _____

4. Gyvenamoji vieta

- a. Didmiestis (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)
- b. Miestas, miestelis
- c. Kaimo vietovė

5. Jūsų išsilavinimas

- a. Pagrindinis, vidurinis
- b. Aukštasis neuniversitetinis (kolegija)
- c. Aukštasis universitetinis
- d. Šiuo metu studijuoju (universitetas/kolegija)
- e. Kita (įrašykite) _____

6. Ar Jūsų išsilavinimas ir/ar profesija yra susiję su sveikatos mokslais? Pavyzdžiui, medicina, farmacija, akušerija, slauga, kineziterapija, visuomenės sveikata.)

- a. Taip
- b. Ne

7. Šeiminė padėtis

- a. Susituokusi
- b. Gyvenu nesusituokusi, partnerystėje
- c. Išsiskyrusi
- d. Vieniša (neištekęjusi, neišsiskyrusi)
- e. Kita _____

8. Kelintas nėštumas?

- a. Pirmas
- b. Antras
- c. Trečias ir daugiau

9. Kelintas gimdymas?

- a. Pirmas
- b. Antras
- c. Trečias ir daugiau

10. Jei ne pirmas vaikas, ar teko anksčiau žindyti?

- a. Taip
- b. Ne
- c. Pirmas vaikas

11. Jei taip, kokia buvo ankstesnė žindymo trukmė?

- a. Iki 3 mėn.
- b. 3-6 mėn.
- c. Virš 6 mėn.
- d. Neatsimenu
- e. Neteko anksčiau žindyti/pirmas vaikas

12. Kokiomis lėtinėmis/bendromis ligomis sergate? (galimi ir keli atsakymo variantai)

- a. Nesergu jokiais ligomis
- b. Širdies ir kraujagyslių sistemos ligos (pvz., aukštas kraujospūdis)
- c. Skydliaukės ligos (pvz., hipotirozė, hipertireozė)
- d. Cukrinis diabetas (nustatytas iki nėštumo)
- e. Astma
- f. Epilepsija
- g. Depresija
- h. Kita (įrašykite) _____

13. Jei sergate lėtinėmis/bendromis ligomis, ar nuolatos vartojate vaistus?

- a. Taip
- b. Ne
- c. Nesergu

14. Jei sergate lėtinėmis/bendromis ligomis, nuo kokių ligų nuolatos vartojote/vartojate vaistus iki nėštumo, nėštumo metu ir žindymo metu?

Nr.	Ligos	Vaistų vartojimas				
		Iki nėštumo	Nėštumo metu	Žindymo metu	Nesergu	Sergu, bet nevartuju vaistų
1.	Širdies ir kraujagyslių sistemos ligos (pvz., aukštas kraujospūdis)	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Skydliaukės ligos (pvz., hipotirozė, hipertirozė)	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Cukrinis diabetas	☐	☐	☐	☐	☐
4.	Astma	☐	☐	☐	☐	☐
5.	Epilepsija	☐	☐	☐	☐	☐
6.	Depresija	☐	☐	☐	☐	☐
7.	Kita	☐	☐	☐	☐	☐

15. Kokius vaistus vartojote ne nuolatos NĖŠTUMO laikotarpiu? Pasirinkite jų vartojimo dažnumą.

Vartojimo dažnumas Vaistas	2-7 kartus per savaitę	1-4 kartus per mėnesį	Rečiau nei 1 kartą per mėnesį/nevartuju
Papildai (pvz., folio rūgštis, vitaminai, žuvų taukai, omega-3 ir omega-6 riebalų rūgštys)	☐	☐	☐
Vaistai nuo skausmo	☐	☐	☐
Vaistai nuo karščiavimo	☐	☐	☐
Vaistai nuo pykinimo	☐	☐	☐
Antibiotikai	☐	☐	☐
Raminamieji	☐	☐	☐

16. Kokius vaistus vartojate ne nuolatos ŽINDYMO laikotarpiu? Pasirinkite jų vartojimo dažnumą.

Vartojimo dažnumas Vaistas	2-7 kartus per savaitę	1-4 kartus per mėnesį	Rečiau nei 1 kartą per mėnesį/nevartuju
Papildai (pvz., vitaminai, žuvų taukai, omega-3 ir omega-6 riebalų rūgštys)	☐	☐	☐
Vaistai nuo skausmo	☐	☐	☐
Vaistai nuo karščiavimo	☐	☐	☐
Vaistai nuo pykinimo	☐	☐	☐
Antibiotikai	☐	☐	☐
Raminamieji	☐	☐	☐

17. Kokie informacijos šaltiniai turi didžiausią įtaką priimant sprendimą apie medikamentų vartojimą nėštumo ir žindymo metu? Pasirinkite 2 svarbiausius informacijos šaltinius.

- a. Gydytojas
- b. Slaugytojas
- c. Akušerė
- d. Vaistininkas
- e. Nėščiujų kursai ir mokymai
- f. Vaistų informaciniai lapeliai
- g. Knygos
- h. Internetas
- i. Šeima, draugai
- j. Žinios iš ankstesnių nėštumų/gimdymų

18. Jei šiuo metu esate nutraukusi žindymą, ar žindymo nutraukimas susijęs su medikamentų vartojimu?

- a. Taip
- b. Ne
- c. Nesu nutraukusi žindymo
- d. Neturiu poreikio vartoti vaistų

19. Ar domėjotės medikamentais, kuriuos galima vartoti nėštumo metu?

- a. Taip
- b. Ne
- c. Nebuvo aktualu

20. Kaip vertinate savo žinias apie medikamentų vartojimą nėštumo metu?

- a. Labai gerai
- b. Gerai
- c. Vidutiniškai
- d. Blogai
- e. Labai blogai

21. Kaip manote, ar Jums užtenka turimos informacijos apie medikamentų vartojimą nėštumo metu?

- a. Taip
- b. Ne

22. Jūsų žiniomis, kurių iš nurodytų vaistų negalima vartoti viso nėštumo metu? Galimi keli pasirinkimo variantai.

- a. Paracetamolio
- b. Ibuprofeno
- c. Aspirino
- d. Visų antibiotikų
- e. Heparinų (antikoaguliaciniai/kraują skystinantys vaistai)
- f. Visų vaistų nuo aukšto kraujospūdžio
- g. Visus išvardintus medikamentus nėštumo metu vartoti galima
- h. Nežinau

23. Žemiau pateikiami teiginiai apie medikamentų vartojimą nėštumo metu. Pasirinkite Jums tinkamiausią atsakymo variantą.

	Teiginys	Visiškai sutinku	Sutinku	Nežinau/neturiu nuomonės	Nesutinku	Visiškai nesutinku
1.	Nėštumo metu reikėtų vengti bet kokių medikamentų vartojimo.	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Tam tikrų vaistų vartojimas nėštumo metu gali sukelti persileidimą ar vaisiaus raidos ydų.	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Jeigu nėštumo laikotarpiu vaistus išrašė gydytojas, vartočiau juos pagal gydytojo nurodymus.	☐	☐	☐	☐	☐
4.	Vaistų sukeliamas pavojus vaisiui priklauso nuo nėštumo laiko/savaitės.	☐	☐	☐	☐	☐
5.	Jei reikalingas ilgalaikis medikamentinis gydymas sergant lėtine liga, nėštumo metu gydymą reikia nutraukti.	☐	☐	☐	☐	☐

24. Ar domėjotės medikamentais, kuriuos galima vartoti žindymo metu?

- a. Taip
- b. Ne
- c. Nebuvo aktualu

25. Kaip vertinate savo žinias apie medikamentų vartojimą žindymo metu?

- a. Labai gerai
- b. Gerai
- c. Vidutiniškai
- d. Blogai
- e. Labai blogai

26. Kaip manote, ar Jums užtenka turimos informacijos apie medikamentų vartojimą ŽINDYMO metu?

- a. Taip
- b. Ne

27. Situacija: gydytojas Jums rekomendavo vartoti vaistą, tada informaciniame vaisto lapelyje perskaitėte, kad žindymo metu dėl vaisto vartojimo reikia pasitarti su gydytoju, o nuėjus į vaistinę vaistininkas patarė apgalvoti vaisto vartojimą.

Kuriuo informacijos šaltiniu labiausiai pasitikėsite? Kaip elgsitės?

- a. Pasitikėsiu gydytoju ir vartosiu vaistą.
- b. Pasitikėsiu vaisto informaciniu lapeliu ir kreipsiuosi į gydytoją.
- c. Pasitikėsiu vaisto informaciniu lapeliu ir nevirtosiu vaisto.
- d. Pasitikėsiu vaistininku ir nevirtosiu vaisto.

28. Jūsų žiniomis, kurių iš nurodytų vaistų negalima vartoti žindymo metu? Galimi keli pasirinkimo variantai.

- a. Paracetamolio
- b. Ibuprofeno
- c. Aspirino
- d. Visų antibiotikų
- e. Heparinų (antikoaguliaciniai/kraują skystinantys vaistai)
- f. Visų vaistų nuo aukšto kraujospūdžio
- g. Visus išvardintus medikamentus žindymo metu vartoti galima
- h. Nežinau

29. Jūsų nuomone, kuris/kurie iš pateiktų kontracepcijos metodų yra tinkami žindymo metu? Galima pasirinkti 1 ar daugiau variantų.

- a. Progestinų kontraceptinės tabletės (nesudėtinės hormoninės tabletės, „mini piliulės“)
- b. Sudėtinės kontraceptinės tabletės
- c. Hormoninė spiralė
- d. Varinė spiralė
- e. Žindymo metu neįmanoma pastoti.
- f. Nežinau.

30. Žemiau pateikiami teiginiai apie medikamentų vartojimą žindymo metu. Pasirinkite Jums tinkamiausią atsakymo variantą.

	Teiginys	Visiškai sutinku	Sutinku	Nežinau/neturiu nuomonės	Nesutinku	Visiškai nesutinku
1.	Vaistų vartojimas žindymo laikotarpiu dažniausiai yra draudžiamas.	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Jeigu reikia vartoti antibiotikus, žindymą rekomenduojama nutraukti.	☐	☐	☐	☐	☐
3.	Jei reikalingas ilgalaikis medikamentinis gydymas sergant lėtine liga, žindymą reikėtų nutraukti.	☐	☐	☐	☐	☐
4.	Jei reikalingas ilgalaikis medikamentinis gydymas sergant lėtine liga, žindymo metu gydymą reikia nutraukti.	☐	☐	☐	☐	☐
5.	Jei žindymo laikotarpiu vartojami vaistai, geriausia juos skirti motinai 1-2 valandas prieš maitinimą.	☐	☐	☐	☐	☐
6.	Vaistai, kurie saugūs nėštumo metu, visada bus saugūs ir maitinant krūtimi.	☐	☐	☐	☐	☐